

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatoriului [L6-vészutosa], Nr 8.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondenti regulari ai „Federatiunii.”
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesoc-care publicatiune separatu. In loculu deschis 20 cr. de linia.

Unu esemplarin costa 10 cr.

Pest'a, 1. iunie
20. maiu 1871.

Evenimentulu celu mai importantu este occuparea Parisului prin trupele guvernului de Versali'a. Nu credemu se esista unu singuru omu, care se nu salute cu bucuria acestu evenimentu, de care sunt legate una multime de consideratiuni, de natura sentimentale si moralisatoria, privitorie la sortea tragica a Franciei, si la neumanele si barbarele fapte ale republicanilor radicali.

E una impregiurare forte importanta, ca suprimerea revolutiunii sociale s'a potutu de asta dota realisa atatu de rapede, ca ci la inceputu esista temerea, ca esemplulu socialistilor parisiani va afla resunetu in intrega Franci'a, si ca va erumpe una revolutiune socialista generale, carea probabilu s'ar' fi estinsu si preste confiniile Franciei. D'in norocire inse acest'a nu s'a intemplat, ba s'a constatatu, ca elementulu socialisticu nu e atatu de potinte si compactu neci chiaru in patri'a lui, in Franci'a, precum se poté crede dupa antecedentie. Ocasionea erumperii fu pentru socialistii francesi de totu seducatoria, si de siguru ei nu voru mai fi neci una-data atatu de favorisati prin reportele tieriei, d'a si realisa teoriile lor. Prin acest'a incercare nesuccesa ei s'au facutu imposibili pre tempu forte indelungatu; inse. pentru ca impregiurarea acest'a se pota ave urmari salutare pentru societate, e de doritu, ca amicii ordinei se nu exploateze fara precauere matura invingerea lor, si preste totu se nu o maouleze prin crudelitate contra inimiculu prosterntu la pamentu; d'in contra se se nesuesca d'in tote poterile ca, ce'a ce pare a fi adeveratu, folositoriu si necesariu in doctrin'a socialistica. se o realeseze pre cale legale.

Nu de mai putiena importantia e in intrega catastrofa francesilor si schimbarea provenita in pusetiunea Parisului. Thiers a esprimat unu cuventu de insemnate mare d'icundu: „Parisulu era se va supune suveranului seu, si acelu-a e Franci'a”. In lungile intervaluri espirate, Parisulu fu pana acum'a la tota miscarea interna, precum si la tota intreprinderea esterna, suveranulu Franciei. Parisianii au esaltatu Franci'a la resbelu contra prussiloru, si, dupa-ce acest'a esaltatiune disparu in modu destulu de miraculosu, Parisulu vol de nou se iee initiativ'a suverana spre regenerarea Franciei, inse prin oribilulu fiasco facutu in amendoue casurile, superbia capitala cadu d'in pusetiunea sa domnitória. Acest'a impregiurare va fi la totu casulu salutaru pentru Franci'a, inse ea nu e sufficiencia pentru regenerarea radicale a tieriei. E neincungiurata trebuintia ca se se franga pentru totu-de-un'a centralismulu, care stagneza poterile organice ale tieriei, slabece si demoralizeza poporulu, si care, in fine, conduce la despotismu.

Cu supunerea si ocuparea capitalei inca nu s'a terminatu pre deplinu nefericit'a catastrofa. Insurrectiunea parisiana e suprimata, inse va poté erumpe una revolutiune francesa; rosii sunt invinsi, dar in loculu lor voru aparé republicanii veneti, bonapartistii, orleanistii si legitimistii. De aci trebuie se se nasca fatal'a intrebare: republica seu monarcia? Inse noi, avendu incredere in onestitatea si patriotismulu dlui Thiers, ni place a crede, ca elu va intrebuintia tote mediulocele pentru conservarea si consolidarea republicei, si acest'a cu atatu mai vertosu, cu catu nu esiste unu singuru omu, care se nu se fi convinsu, ca monarcia cu despotii sei a aruncatu patri'a francesa in abistulu peritiunii.

In tempulu d'in urma primiramu scirea importanta, ca Itali'a se inarmeza d'in tote poterile, si ca inarmarile aceste ar' privi pre Franci'a, carea ar' insufla ingrigriri guvernului italianu cu privire la cestiunea Romei. Se vorbesce ca domni d'in Florenti'a ar' fi descoperitu, ca manifestatiunile omagiale (?) ce sunt a se face papei cu ocazione serbarii jubileului seu de 25 ani, d'in partea totoror suveraniloru catolici si acatolici ai Europei (afara de Angli'a), ar' fi emanate si conduse de

capulu poterii esecutive alu republicei francesa, de dlu Thiers. Guvernulu italianu a luat de gida tote mesurile pentru intimpinarea turburariilor ce s'aru inasena in diu'a acest'a d'in partea aderintiloru papei, si in prim'a iuliu se va muta la Rom'a, unde lu va urma reprezentantii totoror poteriloru straine, afara de reprezentantele francesu (!). Lumea crede, ca aceste manifestatiuni ale guvernului italianu sunt numai preste, pentru ca la tempu mai favorabilu se reclame de la Franci'a Savoia si Nizza. Ori catu de ostilu se se arete guvernulu italianu facia de Franci'a, nu credemu ca poporulu italianu se pota fi sedusu a immult' ranele infipte in corpulu natiunii francesu prin invasorele strainu, si acest'a n'o credemu cu atatu mai tare, cu catu guvernulu de Versali'a a dechiaratu in modu oficialu, ca nu se va amesteca neci catu e mai putieniu in afacerile interne ale Italiei.

Dupa scirile d'in Vien'a, cancelariulu imperialu cont. Beust a felicitatu guvernulu romanu cu privire la rezultatele obtienute la alegeri prin politic'a sa precauta si energica, adaugundu totuodata, ca Ostrunguri'a se va nesui a-i da totu spriginulu moralu, aptu d'a intari rezultatele aceste si d'a intimpina pentru totu-de-un'a periclulu unei crise, carea ar' rectific'a, seu chiaru provoc'a una intevenire directa a Portei si a poteriloru garante.

Cris'a constitutiunale d'in Cisleitani'a devine d'in ce in ce mai acuta. Dupa-ce parlamentulu austriacu respinse proiectulu de lege privitoriu la largirea autonomiei dietelor provinciale, ministulu presiedinte Hohenwarth afla de bine a dechiar'a, ca guvernulu este aplecatu a acord'a atatu cehiloru catu si celoru a-lalte popore nemultiimite ale Austriei concessiunile ce le primi Galici'a. Acest'a declaratiune, neplacuta pangermanistiloru, stirni in sinulu clubului asié numitu alu amiciloru constitutiunii ide'a unei adrese contra monarculu, cu a carei-a concepere fu insarcinatu dlu Herbst, fostulu membru alu ministeriului lui Taaffe. Adress'a, prin carea se da votu de neincredere guvernului, fu presintata monarcului prin ambii presiedinti ai camerei reprezentantiloru, Hopfen si Vidulich, in 30. maiu a. c. Unele diuarie pretindu a scf, ca Majesiata Sa a desaprobatu votulu de neincredere datu guvernului, accentuandu de nou ca voiesce a tiené strinsu la constitutiune, si ca doresce a inceta confusiunile interne si a se restitui pacea pre cale constitutiunale.

Va se dica, monarculu aprob'a programulu guvernului d'a se impac'a cu natiunitatile. cari pana acum'a nu s'au impartesitu de binefacerele constitutiunii. Ore omnipotentii unguri lu'a-voru si ei, in interesulu lor propriu, initiativ'a d'a se impac'a cu natiunile puse sub egemoni'a lor? vomu vedé.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 26. maiu, 1871.

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedinti'a la 9 ore a. m. D'in partea guvernului sunt de facia ministrii: Ios. Szlavy, Vilh. Tóth si Teod. Pauler.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintei precedente, deputatii Ales. Csiky, Ladis. Gonda si Adamu Lázár presinta mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria.

Eduardu Horn adreseza ministrului de culte si instructiune urmatóri'a interpellatiune: considerandu, ca dupa art. de lege 53 d'in 1868 nime nu pote fi constrinsu a serba serbatorile altei confessiunii; considerandu, ca in multe locuri antistiele comunale sub amenintarea cu pedepse grele oprescu intréga poporatiune fara osebire de confessiune d'a lucra in serbatorile unei singure confessiunii; considerandu, ca acest'a procedere arbitraria collide nu numai cu principiulu libertatii religunarie, ci si cu interesele comericiului si ale economiei nationale, oratorele intreba pre ministrulu de culte si instructiune publice: 1. daca are cunosciinta despre asemenea ordinatiuni ale antinstielor comunale, si, daca i sunt cunoscute astu-feliu de casuri, 2. voiesce dea a da valore principiulu libertatii religunarie si alu libertatii comericiului?

Ignatiu Diettrich a auditu, ca preste putieniu are se se numesca unu jude la curi'a regesca, prin a carui numire s'ar' vatem'a atatu judii de la tabl'a regesca, catu si cei de la tribunalulu supremu. Dreptu ace'a oratorele se vede necessitatu a adresa guvernului urmatóri'a interpellatiune: 1. Este ore adeveratu, ca la propunerea ministriului de justitia, aprobata de consiliulu ministerialu, incungiu-randu-se assessorii tablei regesce si cu vatemarea membriloru curtii supreme, are se se numesca prin Majestatea Sa de assessoru la curtea suprema unu barbatu, care n'a fostu neci advocatu, neci jude, ci e si acum'a aplicatu in ministeriu numai ca directore de cancelaria? 2. Daca e adeveratu, apoi cum si-pote justifica ministeriulu una astu-feliu de procedere? 3. Este ore ministeriulu aplecatu a retrage propunerea de denumire, seu chiaru si denumirea, daca acest'a s'ar' fi intemplat? 4. Ce garantia pote guvernulu oferi intre asemene impregiurari, ca la numirile ce se ascepta pentru tribunalele de prim'a instantia nu se voru intempla astu-feliu de abusuri? 5. Voiescu toti membrii ministeriului a se obliga tieriei in solidum cu tota averea lor pentru daunele ce aru result'a pentru poporatiune d'in astu-feliu de numiri nenimerite si d'in sentintiele judecatoriloru necapabili?

Adamu Lázár interpelleze pre ministrii respectivi, candu au de cugetu a-i respunde la interpellatiunile sale de mai innainte?

Tote interpellatiunile se voru comunica ministriloru concerninti.

Daniilu Irányi presinta unu proiectu de resolutiune, conformu carui-a camer'a invita pre presiedintele, a provoc'a presidiulu camerei magnatiloru, ca acesti-a se delibere vodata proiectulu de lege despre abrogarea pedepsei corporale. Dupa una discutune scurta, camer'a radica la valere de concludu proiectulu de resolutiune d'in cestiune.

Trecundu-se apoi la ordinea d'ilei se cotescu a trei-a ora si primescu definitivu proiectele de legi despre edificarea portului fumanu, despre construirea liniei ferate laterale Altsohl-Neusohl, despre creditele suplementarie pentru drumurile de statu d'in Croati'a si Slavoni'a, pentru sustinerea porturiloru d'in Croati'a si pentru districtulu fumanu. — Se tramitu camerei magnatiloru spre pertratate.

Urmeza la ordinea d'ilei continuarea dezbaterii a supra proiectului de lege privitoriu la creditulu suplementariu de 140.000 fl. pre sem'a comissariului regescu in Ungari'a inferiora.

Nicolau Kiss este forte indestulitu cu activitatea comissariului regescu, d'in care cauza votéza cu placere creditulu suplementariu.

Ernestu Simonyi si-esprime parerea de reu, ca discutuneza a supra acestui obiectu nu se urmaresce cu obiectivitatea receruta, si, respingundu insinutiunile vorbitoriloru antecedinti, dechiaru ca nu acceptaza proiectulu de lege d'in cestiune. Cum-ca opusetiunea nu este contra institutulu comissariului regescu, s'a aretatu si prin ace'a, ca la alta ocazione ea a votatu fara observare spelele pentru comissariulu regescu, inse acum'a oratorelui i sunt cunoscute astu-feliu de abusuri cari nu-i concedu a vota creditulu suplementariu. Caus'a, ca in Ungari'a s'au immultitu criminalistii, consiste in impregiurarea, ca cu ocazione incoronarii si a nascerii arci-ducesei s'au amnestiatu aproape la 1000 de criminalisti, cari éra-si s'au apucatu de vechi'a lor maiestria. Oratorele spune apoi, ca unu comissariu regescu a fostu necesariu, pentru a aresta de nou pre criminalistii amnestiati, acum'a inse comissariulu regescu si-a implinitu misiunea, prin urmare elu trebuie reclamatu. In fine oratorele cere, ca ministrulu interneloru se cerceteze acusatunile radicate contra comissariului regescu si se dea desluciri in privinti'a lor, ca-ci pana candu nu se va intempla acest'a, oratorele nu va vota proiectulu de lege.

V. Babesi u spune, ca cunosece casuri, in cari comissariulu regescu a torturatu pre cei arestati, si dechiaru ca, pana candu guvernulu nu va da desluciri suficiente in privinti'a acestor abnormitati, nu va poté vota creditulu cerutu.

Col. Tiszza voteza proiectulu d'in cestiune cu observarea, ca totu omulu, care vine la cunosciinta abusuriloru comissariului, se le comunice numai decatu guvernului, éra de la ministrulu interneloru ascepta, ca se cerceteze plansorile si eventualminté se pedepsesca pre cei culpabili.

Cu acest'a dezbateru generale este inchiaata, si camer'a admite proiectulu in generalu si apoi si in specialu fara neci una modificatiune.

Urméza raportulu commissiunii centrale despre modificatiunile facute de camera magnatiloru la proiectulu de lege despre regularea referintiilor urbariale. Commissiunea propune, ca camera sè accepteze modificatiunile stilistice. éra cele esentiale sè le respinga.

Propunerile commissiunii centrale facute pâna la §-ulu 44 se primescu nemodificate; éra cu privire la modificatiunea magnatiloru facuta la §-ulu 45, commissiunea centrale o promisce in principiu, inse o formuléza mai precisu. Se accepteza.

Modificatiune mai esentiale s'a facutu cu privire la §. 82. Si anumitu, camera magnatiloru s'a convinsu, ca sub despusetiunile cuprinse in acestu paragrafu nu cadu numai dominiile Talmaci si Branu, ci si Salisce d'impreuna cu comunitatile apartenentorie ei; mai departe ca intre teritoriulu acestu-a si intre scaunele sasesci existe unu procesu cu privire la relatiunile de dreptu si de posesiune, in care nu s'a adusu inca sentintia judecatoresca. Acum, pentru ca prin retacerea dominiului Salisce sè nu se pota considerá de decisa in favorulu unei partite una afacere neaplanata pre deplinu, camera magnatiloru propune, ca in paragrafulu acestu-a sè se numesca si Saliscea.

Deputatul Gustavu Kapp presinta unu proiectu de resolutiune contr'a acestei modificatiuni, scrisu de toti deputatii sassi.

Emericu Huszár si Adamu Lázár vorbescu contr'a proiectulu de resolutiune, éra Eduardu Zsedényi presinta unu proiectu nou de resolutiune, totu in favorulu sassiloru.

Col. Ghyczy se declara contra proiecteloru presentate, éra bar. Fr. Fillenbaum si Mauritiu Brennerberg (ambii sassi) le apera.

In fine, submitiendu-se la votu, camera admite modificatiunea camerei magnatiloru si respinge proiectele de resolutiune ale deputatiloru Kapp si Zsedényi.

Urméza apoi raporturle commissiunii centrale privitorie la modificatiunile camerei magnatiloru, facute la proiectele de legi despre stirpirea marascineloru si despre comunele contractualiste. Propunerile commissiunii respective se primescu fàra observatiune, si a nume: modificatiunile stilistice ale magnatiloru se admitu, éra cele principale se respingiu.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedintia de la 27. maiu 1871.

Presedintele Somssich deschide siedintia la 10 ore a. m. Pre bancele ministeriali: Tóth si Szilágyi. — Dupa verificarra procesulu verbale alu siedintiei precedente, bar. Lud. Simonyi presinta raportulu commissiunii centrale privitoriu la proiectulu de lege despre societatile pentru regularea fluviiloru si despre politia fluviiloru si a intarituriloru contr'a esundariloru. — Se va tiparí si distribuí.

Eduardu Zsedényi relateza d'in partea commissiunii financiare in privinta proiectulu de lege despre bulevardulu pestanu si despre recurarea spesseloru necesarie. — Raportulu se va tiparí si pune la orbinea dilei.

Raportorele commissiunii pentru esaminarea socotetelor, Virgiliu Szilágyi, presinta raportulu acestei commissiunii despre socotetele camerei de la prim'a augustu pâna la finea lui decemvre 1870. — Se va tiparí si pune la orbinea dilei.

Trecundu-se apoi la orbinea dilei, se cetesce a trei-a ora si primescu definitivu proiectulu de lege despre creditulu suplementarin pre sém'a commissariulu regescu d'in Segedinu. — Se tramite camerei magnatiloru spre pertratere, si cu acést'a presedintele inchiaia siedintia la 11 ore, urandu deputatiloru serbatori fericite.

A p e l u

c â t r a t o t i R o m a n i i s i t o t i a l t i i u b i t o r i
de progressu

Unu poporu pote atátu, pre câtu scie, fiindu-câ sciintia e potere.

Unu poporu e liberu numai pre câtu este de cultu, câ-ci cultura e libertate.

Unu poporu este fericitu numai incátu e de luminatu, fiindu-câ calea adeveratei fericiri numai la lumin'a sciintiei se vede.

Libertatea, fericirea si glori'a sunt asié-dara frupte, cari numai in pomulu sciintiei crescu.

De aceea, dupa dis'a unui mare barbatu alu nostru: „Natiunea cea luminata sbora la pamentul promissiunei, unde curge lapte si miere, éra cea intunecata remane inde-retru ratecindu si cadindu pre cale.“

Sortea trista, in care a decadiutu si pre care a suferit'o Natiunea romana in decursulu atátoru seculi, datéza dela apunerea sorelui sciintiei d'in orisonulu ei, si in mare parte ea va mai durá, pâna candu ne vomu reconstrui deplinu intregu edificulu culturei nostre nationali.

Aici, la acést'a edificare are a se concentra, acum mai multu cá ori candu, intrég'a activitate a natiunei in totalu si particularu; aici avemu d'a conclurá cu totii in concordia fratiésca, cu energia si constantia, daca nu vremu a abdice dela dreptulu nostru: de a fi.

Cestiunea inventamentulu, cá a primulu factoru de

cultura, este asié-dara o cestiune de viétia pentru natiunea romana.

S'a lucratu ce e dreptu si la noi, mai vertosu in timpurle mai nôue, cu neobosintia si cu multu zelu la infiintierea scólororu. Dar' opera nu e inca nici pre departe completata. Ni trebue inca multa, fórte multa lumina, cá sè vedemu bine calea, pre care singura potemu scapá d'atáte pericole, ce ne amenintia.

Unu poporu atátu de numerosu, cum e alu nostru in imperiulu austro-ungurescu, n'are inca nici una scóla inalta. Ér' cu scólele nôstre de pán' aci, „amu ziditu puntea pâna la midiuloculu riului.“

E deci timpul supremu, de a cugetá cu tota seriozitate si la institute mai inalte de cultura, intre cari o Academia de drepturi ne face trebuintia in prim'a linea.

Daca trebuintia acést'a fű cunoscuta si sentita la noi si mai inainte; daca barbatii de incredere si mandatarii natiunei romane au cerutu dela regimu in mai multe ronduri, la 1849, 1850 si 1851, pre langa alte institute mai inalte si deschiderea unei facultati juridice romane: — atunci asta-di infiintierea ei nu se mai pote nici cum amená fàra de daune nereparabile pentru natiune; de atunci si pâna adi impregiurările, cari justifica trebuintia si folosulu unui asemenea institutu — s'au insutita.

„Associatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu“, petrunsa fiindu de aceste adevveri, in consciintia misiunei sale d'a immultá tesaurulu intelectualu alu Romaniloru, d'a promová dupa potiintele sale „cultur'a poporulu romanu“, tienendu totu-odata comptu de opiniunea publica manifestata cu multa taria in obiectulu acestu-a si in dílele nostre: a imbraciatu si ea aceea idea sublima, si a trecut la discussiunea modulu, cum sè se faca inceputulu seriosu si regulatu pentru realizarea ei.

Pentru cá asié dara „Academia romana“ sè nu mai remana o dorintia pia, ci sè devina in curundu realitate, „Associatiunea transilvana“, in adunarea sa generala tienuta in opidulu Naseudu, in dílele de 8—10. aug. 1870, la punctulu protocolulu XVII. a luat cu unanimitate urmatori'a

CONCLUSIUNE

despre modalitatea procurării midiuloceloru necesarie spre infiintierea si sustinerea unei academie romane de drepturi in monarchia austro-ungara.

§. 1.

Spre infiintierea si sustinerea academie romane de drepturi se receru interesele dela o suma de siese sute de mii florini in moneta austriaca, a supra caroru interese sè se pota dispune pentru acestu institutu in fia-care anu fàra de nici o impedecare. Se recere deci inainte de tote unu capitalu de siese sute de mii florini in m. a., locati fructiferu si neatingiveru.

§. 2.

Sorgintile, d'in cari aru avé sè ésa sum'a receruta, sunt:

- a) contribuirea fia-carui romanu d'in Monarc'a austro-ungara;
- b) ajutoriulu statulu;
- c) contribuiriile ori-caroru altoru binefacatori.

§. 3.

Adunarea generala a „Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu“ va avé:

- a) a impune fia-carui romanu locuitoriu in teritoriulu ei obligamentulu moralu, de a contribuí dupa poteri spre scopulu acestu-a;
- b) a rogá in cointielegere cu asociatiunea romana d'in Aradu, si impreuna cu acést'a, pre inaltulu regimu pentru esoperarea unei sume potrivite d'in tesaurulu statulu pre sem'a infiintandei si sustinendei academie;
- c) a recuirá pre celelalte d'oue asociatiuni sorori d'in Aradu si Cernauti, cá si dinsele sè lucre asemenea la romanii d'in teritoriile lor, apoi pre cea d'in urma, cá si dins'a sè céra ajutoriu spre scopulu acestu-a dela regimu;
- d) a emite unu apelu câtra toti iubitorii de progresu spiritualu d'in alte staturu, rogandu pre acesti-a, cá sè ne vina spre ajutoriu;
- e) a impune Comitетулу seu, cá acelu-a nu numai sè esecute tote aceste cu tota promptitudine, ci sè si lucre dupa cum va affá mai bine si mai correspundietoriu scopulu, d'in tote poterile atátu nemediucitu, câtu si prin celelalte organe ale asociatiunei, intrebuintandu tote mediulocele iertate, spre procurarea capitalulu recerutu.

§. 4.

Comitetulu Associatiunei romane transilvane d'in Sibiulu va avé de a primí banii daruítii si indreptati câtra din-sulu seu nemediucitu de câtra daruitori, séu mediucitu prin organele celelalte ale asociatiunei, au prin comitetele numiteloru asociatiuni sorori; va avé de a-i cuitá; de a-i trece si a-i face evidenti intr'unu registru separatu; de a-i locá d'in luna in luna spre fructificare pre langa siguranti'a necesaria; de a publicá d'in luna in luna sumele incuse d'impreuna cu numele daruitoriloru, si, in fine, de a face

a retare despre totalitatea baniloru incursi spre scopulu acestu-lu fia-care adunare generala a asociatiunei.

§. 5.

Dupa ce se va fi procuratu capitalulu de siese sute de mii florini m. a., se va aduce la cunoscentia publiculu acést'a intem- plare imbucuratoria prin comitetulu asociatiunei transilvane, si numai de câtu se voru face pregatirile necesarie spre infiintierea si sustinerea academie. Se voru pune adeca tote trei asociatiunile romane in cointielegere, si pre temeulu acestei cointielegeri, se va concliamá una adunare generala d'in contribuitoru la unu locu anumitu, in carea se va luá obiectulu acestu-a la dezbatare, si prin majoritatea voturiloru in o adunare constatoria d'in doue tertialitati a contribuitoriloru, se va fipsá tempulu, in care — si se va alege loculu, unde ar' fi de a se redicá Academia romana, apoi totu asié se voru stablí si regulele necesarie spre sustinerea ei. In casulu inse, candu nu s'ar' aduná nece doue tertialitati d'in contribuitoru, contribuitorii adunati voru fi indreptati a convocá una adunare estraordinaria, amintindu-se cu ocasiunea convocarei, cá nóu'a adunare va decide despre locu, ori d'in câti membri va constá.

§. 6.

Tote conclusele aduse in caus'a acést'a au de a se impartesi amintiteloru d'oue asociatiuni sorori, cerendu-se parerea acelor-a despre ele.“

Subsemnatulu comiteru vine a-si implini prin apelu seu presentu sant'a detorintia, de a face antáiulu pasu pentru esecutarea conclusiunei de mai susu.

„Contribuirea fia-carui romanu d'in monarchia austro-ungara“ este sorgintea, d'in care asociatiunea nostra crede, cá va esi cu inlesnire capitalulu recerutu pentru fondarea si sustinerea Academie.

Asta credintia a „Associatiunei“ deriva dela marele adeveru, cá natiunea, care cauta ajutoriu afara de sine si nu sente poterea aceea de viétia, cá sè-si creeze ea tote institutiunile necesarie: lipsita si neajutata va remané in veci.

Sè nu ne scuşam cu lipsele nôstre materiale. Chiaru aceste asta-di unu motivu principalu, de a-si contribuí fia-carele denariulu pentru redicarea institutelor de cultura. Procurarea averiloru materiale depinde adi mai multu cá ori-cand delà desvoltarea spirituala si dela cunoscentiile individulu. Apoi tocma institutele inalte, academiele sunt, cari prepara individulu pentru anumite specialitati, cari asié-dara, intre alte folose ar' avé d'a immultá panaa fiiloru nostri

E timpul supremu, cá sè ne interesámu de lucrulu publicu, de cauzele nostre comune, nu numai cu sentiu, ci si cu fapt'a; e de lipsa sè lucrám cu totii pentru interesele nostre generali, daca vomu sè ne aperím interesele particulari. E o mare legatura intre aceste interese; patimindu unele, suferu celelalte.

Respectulu sustinerii nostre, respectulu onorei nostre inaintea presentulu si viitorulu ni impune, asta-di mai multu cá ori candu, detori'a, d'a contribuí pentru scopuri de cultura.

In casulu presentu, ori-cum para cifr'a de 600.000 fl., pentru o natiune de 3 milioane, ea este mica. Candu dorintia „Associatiunei“ nostre, d'a contribuí fia-care romanu, pre câtu lu ierta starea, s'ar' realizá literalmente, nu numai Academia de drepturi, ci amu poté infiintia in timpu scurtu tote institutele câte ni mai lipsescu.

O vointia generala, o resolutiune seriosa — si totulu e facutu!

Abstragundu dela individii cu stare mai buna, alu caroru numeru — multiamita ceriului — nu este micu la natiunea nostra; abstragundu dela mecenatii, ce-i vomu gasi de siguru si cu asta ocasiune intre fiii natiunei: 600.000 florini sunt abié câte 1 florinu dela a 6. parte a natiunei, câte 2 florini numai dela a 10. parte a fiiloru natiunei, câte 100 florini numai dela 6000 individi.

Sè pretiuimu dela toti lucrulu ori venitul unei singure dile, si vomu gasi, cá ori-cum, posedemu frumoasa avutia nationala pentru ameliorarea stării nostre; vomu affá, cá sorgintea ce si-a alesu „Associatiunea“ nostra, este cea mai binecumentata.

In convictiune asié dara, cá necesitatea unei Academie de drepturi e sentita de toti Romanii si cá spiritulu de sacrificiu viéza inca la poporulu nostru, subsemnatulu Comitetu deschide prin acést'a collect'a prevediuta la articolu 2. a), c) si 3. a) alu conclusulu „Associatiunei transilvane“ reproducu mai susu, si si-permite a s'adresá cu tota increderea la bunulu sentiu alu totororu Romaniloru si alu altoru iubitoru de progressu si a-i rogá, sè concurga toti cu denariulu lor la palladiulu culturei romane, la redicarea altarulu Temidei, la infiintierea Academie romane de drepturi.

Contribuirele se potu face la acestu Comitetu in Sibiulu, cum si pre la tote organele nostre d'in afara si numele generosiloru contribuitoru se voru perpetuá intr'unu registru anume, care se va conserva, cá unu pretiosu monumentu pre sem'a posteritati.

Generatiunile viitorie voru binecumentá de siguru pre cei ce in timpuri grele au pusu bas'a edificulu neperitoriu alu culturei lor.

Cautându deci la spiritul celu dezvoltatu alu timpului nostru si considerandu suprem'a necesitate a unui institutu superioru, in care se invetiãmu a cunoșce drepturile si datoriile nostre nationale si patriotice: suntemu convinsi, ca apelulu nostru va adã resunetulu doritu; ca fia-care barbatu alu natiei va spriginã dupa putintiele sale oper'a unei salutifere; ca toti se voru angagiã cu caldura a se ocupa cu agentii ideei maretie, ce urmaresce „Asociatiunea“ nostra si ca rezultatulu contribuiilor va desmustrã in curandulu lumii, ca geniulu poporulu nostru vieãza, ca natiea noastra si-ntielege detori'a si misiunea si ca ea n'a abdsu, si-ntie eluptã locul demnu intre celealte natii culte.

Fia !

Sibiu, in 11. maiu 1871.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu.

Iacobu Bologa, m. p.,
Vice-Presiedinte.

Ioane V. Rusu, m. p.,
Secretariu II.

Sibiu, 14 maiu.

Multumita staruintiloru neobositulu barbatu, ale celulu baronu Davidu Ursu de Margine, fostii granitieri la regimentulu romanu I si-vedu asta-di realizata o dorintia noastra a loru si de mare folosu culturei nostre preste totu. Ca aprobarea „statuteloru pentru reprezentarea, inspectiunea, administrarea si manipularea fondulu scolasticu“ alu numitorulu granitieri. In 8 ale curentei se tienu in Sibiu prim'a sedinta a reprezentantiei generale, in care se citira si prim'a statutele dupa textulu aprobarei cu modificarile, cari se facusera d'in partea guvernulu cu invoieã de deputatiunei si-ntiepotentiate in asta privintia si cari modificãri nu altereza unu nimic'a scopulu principalu alu granitieriloru in privintia scolareloru lor. S'au alesu apoi comitetulu administrativu alu numitorulu fondulu scolasticu d'in persoanele urmatoare: Presiedinte: br. Davidu Ursu de Margine; vice-presiedinte: capitanulu Constantinu Stezaru; asesori: maiorulu Ioane Popescu de Huniadu, capitanulu Basiliu Stanciu de Viste, secretariulu finant. Ioane Tulbasiu, oficialulu Basiliu Ardeleanu, oficialulu de finant. Ioane Poparadu; de cassariu: capitanulu pens. Irimie Margineanu; de controloru: capitanulu pens. Ioane Bradu; de asesorii suplenti: capitanulu Teodoru Manișlan, oficialulu Mihaile Echimu, locotenentulu in pensieune I. Streulea.

Cu privire la specialitatea scolara s'au alesu de comitetu onorari ai comitetulu d. protopresbiteru si directorulu primariu Ioane Hanea, dd. protopopi si profesori Ioane Hanea si Ioane Popescu, d. directoru scolariu Papiu si d. secretariu Dr. Ioane Borcea.

D'in antãã sedintia a comitetulu aflãmu, ca postulu secretariu s'a incredintiãtulu dlui Visariou Romanu.

Astfelu vedemu in comitetu intruniti barbati de zel, de capacitate si de merite pre terenulu scolariu, dela cari datoriile nostre potu asteptã mari folose.

Domnieu se incoroneze staruintiele lor cu succesele cele mai bogate !

„Gaz. Trans.“

VARIETATI.

* (Dlul Basiliu Petri), profesorulu la preparatiã de statulu in Dev'a. — Stenografiã Marmatzei, 17. maiu 1871. — „Suntemu cu unu pasu mai aproape de scoala maretie, spre care in presinte tote poporele lumii alerguescu. Luminã salutaria a culturei nationale a inceputu s'a strabate si prin anghiturile Marmatzei, radiile ei binefacutoare incepura a ptrunde si incaldã sinurile, cari pana in timpulu mai recente pareãu inghetiate si amortite facia cu unu ce e nationalu. Acum inse nu e comuna romana in Marmatzei, in carea se nu se arete semne de progresu si vietia nationale. De aceea, elevii scoleloru nostre, frecundu cu succesu imbucuratorulu „Abecedarulu“, cu dlul D. B. Petri a binevoitu a-i donã, vinu a se rogã de unu, se binevoiesca a-i provede si cu unu „Legendariu“, cari necesitate este acum atãtu de tare sentita. — I . . . . . invetiãtoriu.“

* (Comerciulu de cereale alu Romaniei si portulu de la Sulina.) Prin regularizarea portulu de la Sulina, care este celu mai insemnatu alu gureloru Dunarei, comerciulu Romaniei a cascãtu unu avantajulu considerabilu si si-au luatulu unu sborulu mare. Esportulu de cereale d'in Romania a crescutu de regula de 250 de procente. In anulu 1865 s'au esportatu 2.600.000, mesure (quarte) de bucate, in 1867 = 2.300.000, in 1868 esportulu se urcãtu la 4.200.009 si in 1869 la 4.633.000 mesure la pretulu de preste 35 milioane taleri.) Acestoru e celu mai mare esportu de bucate ce se face seã s'a facutu in vre-unu portu alu lumii vechie si noue; elu intrecede esportulu totoruru porturiloru germane de la laculu osticu, de-olãta computate, si, in anulu 1869, care de altmintrea se tienu de anii cei mai fructiferi ai Romaniei, reprezentã 22 milioane de mertie austriace.

* (Inca una dovada magiaro-patrioticã d'in partea eppulu Olteanu.) Foile

magiare comunica, ca in 11. iuniu a. c. se va tienẽ in Lugosiu consecrarea stindardulu honvediloru d'in batalionulu lugosianu. Consecrarea si celealte ceremonie se voru indeplinã prin eppulu Cianadului, Alessandru Bonatz, er' eppulu lugosianu, parintele Olteanu, va rostã cãtra fetioru unu discursu solemnu in limba romana, si dupa aceea, totu Santia Sa, va dã unu prandiã serbatorescu. Parintele Olteanu vrẽ adeca se arete cu ori-ce ocasiune stapanulu sãu Andrassy, care l'a investitu cu insemnele episcopesci, ca intr'adeveru nu s'a inselatulu in alegere, si ca S. S. este resolutu si indemanaticu la tote si pentru tote.

* (Detoriã Angliei) la finea anulu financiariu 1870—71. (31. martiu a. c.) fece 790,013.155 de pundi sterlingi; detoriã flotanta 6,091.000 pundi sterl.; prin urmare tota detoriã Marei-Britanie se urca la 796,104.155 pundi sterl., adeca mai mica cu 10,468.728 de pundi sterl., ca in 1. apr. 1868. Inainte cu sãpte-spre-diece ani, imediatu dupa resbelulu d'in Crimea, detoriã Angliei se urca preste 808 milioane de pundi sterl.

* (Advocaturu) D. Dr. Vasiliu Popu, concipistulu la ministeriulu de justitia, a depusu censurã de advocatu d'in legile comuni si cambiali cu succesu stralucitu. I possim succesu stralucitu pre acãsta cariera noua.

* (Femei Episcopici) Unu clubu de femei parisiane, care si-tienũ sedintiele sale in biserica de Bagnolles, primã in dilele trecute cu multe aplause propositiunea ca, precum oficiul gardei nationale, asemenea si preotii in venitoriu se fia alesi, si calitatea de preotu se nu mai remana unu privilegiu alu barbatiloru; cetãtienzele trebuie, totu asie de bine ca si cetãtienzele, se devina preotii, si a nume episcopici. Se proiectã numai decãtu unu petitiune cãtra communa, spre a cascãga decretulu acestoruu doue reforme. D'in norocire inse comunã e stersa d'in listã vetiutoriloru, si asie si dorintiele sessulu femeiescu devenira nesce simple pia desideria.

* (Dlul Ios Vulcanu), redactorele „Familiei“, tienũ ieri, in 31. maiu d. m., discursulu seu de receptiune ca membru estraneu alu societãtii belestrice magiare Kisfaludyane, unde fũ alesu inca in luna lui ianuariu a. c. D'insulu vorbi inaintea unu publicu numerosu, romanu si magiaru, despre posesã poporala romana, cetindu totu-una-data si unele bucãti traduse pre unguia cu succesu. Atãtu discursulu, prelucratu cu multa atentiune si studiu, cãtu si poesiele fure primite cu aplause d'in partea membriloru societãtii si a publiculu. Salutãmu pre dlul Redactore alu „Familiei“ eã membra alu societãtii Kisfaludyane, ca-ci prin acãsta i s'a deschisu calea spre a face cunoscutã literaturã romana antagonistiloru nostri, cari pana acum'a au avutulu idee de totu sinistre despre ea.

(Pentru fondulu scolasticu.) D'in Bertanu (Transilv.) ni-se tramise inca in inceputulu lui Februaru, a. c. una corespondintia despre balulu ce se facuse in acelu opidu in folosulu fondulu scalasticu rom. Epistolã resp. ratecise printre hartiele Red. si numai acum dederamulu preste d'ins'a. Reportulu nu mai pote fi de interesu, prin urmare publicãmu d'in elu ceea ce este lucruu principalu, adeca rezultatulu. Prin subscriptiuni s'au adunatu 83 fl. 50 cr. v. a. d'in cari, scadiendu-se erogatiunile 31 fl. 50 cr., remase pentru fondulu scol. sumã de 52 fl. v. a. Ca unu ce curiosu estragemu d'in aceã corespond. unu incidentu, ce merita a fi impartesitu. Unulu d'in pretiulu loculu D. Iacobu P . . . au consiliãtu pre credintiosii sei ca se nu partecipe la balu, pentru ca balulu si-are originea de la „bala“ si crestiniloru nu li-se cuvina a se infacisã la asie ce-va, ba teneretulu a daruitu o mesura buna de vinu pentru ca i-a datu ascultare, astfelu glasulu curiosei sale n'a fostu glasulu celui ce striga in pustia. Cã atãta! sciintia filologica se nu remana ascunsa si ingropata, tragemu atentiunea societãtii academiece rom. a suprã acestui filologu. Pentru justificarea respectiviloru, lasãmu se urmedie listã contributoriloru.

Mihailu Schuller si Dr. Thulner cãte 2 fl.; Mihailu Saltzer, par. luth., Giovanni Mussiutti, geometru, Zacharia Tatarulu, N. Bozesianu, Ioanu Werner, Georgiu Zenu, N. Stachireanu, Melchisedecu Florea, Petru Ciobanu, Dumitru Bozesianu, Fridericu Kessler, Ioanu Bozesianu, Iosifu Stachireanu, Carolu Ungar, Martinu Pfleps, Andreiu Loreni, Iosifu Richter, Mich. elu Krestel, Michael Werner, Mariã Bozesianu, Nicolau Litchirie, Ioanu Buchholtzer, Ioanu Fleischer, Ioanu Campeanu, Theresia Roth, Franciscu Roth, Martinu Orendi, Ioanu Ditrich, W. Schlatner, M. Reich, Fridericu Pfleps. Frid. Kentz, Frid. Fleischer, Ioanu Kaspari, Michael Biltz, Carolu Klein, M. Saltzer, M. Maurer, Martin Graeff, Luca Kaspari, Zacharia Harboiu, locotenentele Schmidt, Ioanu Andreiu, Rudolf Roth, Ioanu Tabacariu, Fried. Maurer, Ios. Walisch, Martinu Binder, locotenentele Theil, Teodoru V. Bourza, toti cãte 1 fl.; Vilhelmu Melas, 1 fl. 50 cr.; N. Morariu, notariu, Ales. Filipu. cancel., Adolfu Schinchel, Eduardu Pissel, Stachi Andreiu, Ionu Andreiu, Grig. Trifu, Ionu Dorca, Marinã Almasianu, Fried. Schuster, G. Buzder, Fried. Krestel, Ad. Bergleiter, Mariutiã Florea, Martinu Lang, Ioanu Hauzer, Nicolau Filipu, I. Weinerich, Mihaelu Litsel, cãte 50 cr.; — prin staruintã dlui I. Popa, advocatu in Mediasiu, au contribuitu urmatorii domni: Ioane Popescu, protopopu, T. Moldovanu Bucsia, G. Crisianu, parocu, A. Aaronu, parocu, D. Romanu, cancel. Nicolau

Todoru, Achimu Luca, Elia Munteanu, docente, Teod. Crisianu, secret. onor., I. Popa, adv. prov., cãte 1 fl.; de la mai multã 8 fl.; — sumã totale ca mai susu.

Sciri electrice.

Versalia, 27. maiu. (Adunarea nationale.) Deputatulu Portalis propune a se presentã unu proiectulu de lege, dupa care petroleulu se se trateze in asemenea modu, ca si pravulu (erbã) de pusca. — Picard dechiara, ca generalii Douay si Vinoy au ocupatu piatã Bastille si suburbiulu St. Antoniu pana la Barriere du Troune, er' generalii Clinchant si L'Admirault au ocupatu magazinele Reunis si alte locuri fortificate ale insurgentiloru, si s'au asiediatulu la pitioarele Chaumontulu. 60.000 de fetioru voru ocupã manã acãsta pusetiune, acestu ultimulu locu de refugiu alu celei mai orribile insurrectiuni ce a existatu vre-odata. Despre incendie si obstacici nu scie nimic'a nou. Changarnier va dã marti desluciri despre capitulatiunea Metz-ului.

Versalia, 28. maiu. Insurgentii puscãrieri 64 de obstacici, intre cari si arci-episcopulu Parisulu.

Soissy, 28. maiu, 2 ore d. m. (d'in sorginte germanã.) Scirea generalulu Cissey relativa la scaparea arci-episcopulu de Parisu — dorere — este nefundata. Elu fũ impuscatu d'impreuna cu alti 63, intre cari si presiedintele curti de cassatiune, Bengeau. In carcerulu la Roquette se aflãra inca 169 obstacici, cari fure scapati prin truppele de Versalia.

Brussella, 29. maiu. Biuroulu postulu principalu d'in Parisu a inceputu de ieri era-si a functionã.

Vienã, 30. maiu. Imperatulu a primitu pre presiedintele camerei deputatiloru, Hopfen, si pre vice-presiedintele Vidulich, cari i immanuara adresã. Imperatulu a fostu forte seriosu; elu aprobã politicã guvernulu si provocã camerã deputatiloru, a dã manã de ajutoriu la restituirea paci interne. Responsulu oficialu la adresa se va publicã numai in sedintia plenaria de vineri.

Versalia, 30. maiu. Unu decretulu alu lui Thiers, de la 29. maiu, ordona desarmarea Parisulu si desfiintieza gardã nationale d'in departementulu Secuanei. — Una proclamatiune a lui Mac-Mahon cãtra locuitorii Parisulu areta suprimerea definitiva a revolutiunei, dıce, ca luptã este finita si i provoca a se reintorce la lucru, ordine si siguritate.

Cairo, 30. maiu. In portulu Saidu se continua fortificatiunile. La liniã ferata spre Damiette se lucra cu totu adinsulu. Portã este resoluta se depuna pre chedivulu si se prefaca Egiptulu in una simplã provincia. Prospectele nu sunt pre liniscitorie.

Brussella 30. maiu. Diurnalulu „Etoile belge“ anuncia, ca Jules Favre si Picard ar' fi demisiunatu. Unu decretulu alu guvernulu ordona, ca Victoru Hugo, care prin una scrisore a compromissu interesele tiei, se parascesca Belgiulu fara amenare.

Versalia, 30. mai. (Adunarea nationale.) Generalulu Trochu cere, ca propunerea relativa la examinarea atitudinei guvernulu pentru apanarea nationale, se se jẽ in consideratiune. Elu areta cauzele nenorociriloru militare si dıce, ca armatã nu este vinovata, ci ea este numai victimã celoru vinovati. Tiera intreaga e culpabile, de ora-ce s'a lasatu a se seduce de doue flagele: lucsul anglesu si corruptiunea italiana. Adunarea voteza a luã propunerea in consideratiune. Dupa aceea Picard apana guvernulu de la 4. septemvre si dıce: Urditorii dılei de 4. sept. sunt aici-a, cari au voitulu resbelulu. Barbatii de la 4. sept. au aflatu guvernulu vacantu si nimenea nu aveã curagiulu se puna manã pre acãsta putere. Acei barbati n'au fostu dar' usurpatori. Picard inchiaia provocandulu la concordia, spre a face Franciã tare si libera.

Versalia, 30. maiu. Despre schimbãrile ministeriale, respandite prin diurnale, nu se scie nimiculu pozitivu, cu osebite despre schimbarea in

